

Signaleringen vanuit de MDHG, deel 5 (25 april – 8 mei 2020)

1. Situatie noodopvang

Van een coronacrisis is in de noodopvang weinig te merken. De 1,5 meter afstandregel wordt in veel gevallen niet nageleefd, net als veel andere maatregelen, terwijl er ook geen beschermde materialen worden gebruikt.

De nachtopvang -met 50 veldbedjes, 50 tafels en 50 klapstoeltjes in 50 op de grond afgeplakte ruimtes- wordt door veel gebruikers als uiterst deprimerend ervaren. Hoewel we de inzet van de medewerkers waarderen, delen wij de gehoorde jubelstemming over deze voorzieningen dan ook geenszins. Veel daklozen geven zelf aan angst te hebben in een rap tempo af te glijden door de omgeving waarin ze noodgedwongen verkeren.

De samenstelling van de groep is dan ook zeer divers. We ontmoeten veel mensen die recent dakloos zijn geworden: meerdere Nederlanders die in het buitenland werkten en door de coronacrisis plotseling hun baan zijn kwijtgeraakt. Eenmaal terug in Nederland blijken ze totaal onvoorbereid op wat ze hier te wachten stond en zijn zo in dakloosheid geraakt. Er is ook een duidelijke toestroom van jonge buitenlanders die hier in de horeca werken en andere mensen die door de coronacrisis hun baan kwijt zijn geraakt. Ook mensen die uit het buitenland komen, maar hier al jarenlang werken.

Anderzijds zijn er veel mensen met ernstige problematiek en horen we van diverse opvangmedewerkers dat de politie de noodopvang regelmatig als “afvalputje” gebruikt. Het komt geregeld voor dat de politie iemand bij de noodopvang brengt met ernstig onaangepast gedrag, of met dusdanige fysieke problemen waar men bij de noodopvang helemaal niet op is toegerust.

Dit maakt de situatie in de noodopvang penibel, waarbij de angst voor escalatie bij zowel medewerkers als daklozen aanwezig is. Psychisch labiele mensen delen met zogenaamde economisch daklozen een zaal. Velen geven aan niet te kunnen slapen en niet te begrijpen dat mensen met psychische problemen of verslavingsproblematiek op dezelfde zaal liggen. Voor de zwaardere gevallen is het personeel veelal niet geschoold.

Sporthallen Zuid

De situatie bij Sporthallen Zuid is momenteel erg grimmig. Diverse medewerkers geven aan daar op dit moment liever niet te willen werken. Er heerst onvrede bij de bezoekers over het eten. Er is een deal gesloten met de snackbareigenaar die is verbonden aan Sporthallen Zuid, waardoor de groep - voornamelijk van Afrikaanse afkomst- kipcorn, mexicano of gefrituurde aardappelballetjes met appelmoes als avondmaal krijgt. Dit levert veel spanning op. Ook voelen medewerkers zich onveilig omdat er snel sprake is van groepsvorming. Als één iemand het ergens niet mee eens is, komt het regelmatig voor dat hij een groep om zich heen organiseert.

Verschillende medewerkers geven aan dat het de sfeer ook niet ten goede komt dat de beveiliging zegt er "klaar mee te zijn". Dat kan ermee te maken hebben dat er recentelijk een incident heeft plaatsgevonden, waarbij een beveiligiger zijn arm heeft gebroken.

Vrouwen weggestuurd bij noodopvang

In het weekend is de screeningsbalie dicht en kunnen mensen zich voor opvang melden bij de Calandhal, zo wordt verteld. Vrouwen kunnen hier echter niet terecht en worden onverrichterzake weggestuurd. Vrouwen kunnen terecht bij de Transformatorweg, maar daarvoor moeten ze eerst gescreend worden. Het kan zijn dat medewerkers niet goed op de hoogte zijn over wat zij in zo'n geval kunnen doen.

Verskil in regels en onrust over het vervolg van de noodopvang

Bij de verschillende noodopvanglocaties gelden verschillende regels, wat leidt tot irritatie ("Waarom mogen zij daar wel tot laat naar binnen en wij hier niet?") en tot de wens bij medewerkers naar eenduidigheid. Bij Sporthallen Zuid, Transformatorweg en de Calandhal hoeft men pas om 11:00 uur naar buiten en moeten ze voor 22:00 uur binnen; bij de Hogendorphal geldt 9:30 uur buiten en voor 21:30 uur binnen. Bij de Hogendorphal hebben sommige bezoekers wel een afspraak dat ze later binnen mogen komen, omdat ze werken.

Hoewel er nog weinig bekend is over de duur en het vervolg van de noodopvang, leiden speculatie en onzekerheid hierover tot veel onrust.

2. Verblijf buiten overdag niet prettig

De beslissing om daklozen geen 24 uursvoorziening te bieden, betekent in de praktijk dat driekwart van de daklozen overdag buiten dient te verblijven of zelf in een alternatief moet voorzien: slechts een kwart van de daklozen maakt gebruik van de inloophuizen, blijkt uit een enquête in de noodopvangvoorzieningen.

Dat dit -behalve een verhoogd risico op het oplopen of het verspreiden van het virus- een zeer vervelende situatie is, werd door de weersveranderingen in de afgelopen periode weer eens extra duidelijk. Met name in de periode van 28 april tot en met 2 mei regende het flink, waarbij er slechts beperkt schuilmogelijkheden zijn.

We benadrukken dat de GGD geen negatief advies heeft gegeven voor 24 uursvoorzieningen op zich, maar slechts op 24 uursvoorzieningen in de huidige vorm waarop de noodnachttopvang is vormgegeven. Mogelijkheden als het inzetten van hotels zijn nog steeds mogelijk.

De Albert Heijn op de Dam, heeft een klacht ingediend bij de politie tegen het gebruik van hun trappen door daklozen. Deze trappen worden altijd veelvuldig en zonder problemen door toeristen gebruikt, maar dat is kennelijk wenselijker dan daklozen. Inmiddels zijn alle trappen afgetaped, zodat daklozen er geen gebruik meer van kunnen maken.

3. Vastgelopen keten en te verwachte problemen na corona

Eind vorig jaar luidden we de noodklok over de gigantische problemen in de maatschappelijke opvang in Amsterdam.¹ Reeds voor de coronacrisis was de wachttijd bij de screeningsbalie aan de Jan van Galenstraat zeven maanden. Deze is opgelopen en oplopend (verwachting GGD). De screeningsbalie voert momenteel geen reguliere screenings uit (zie punt 5), waardoor onduidelijk blijft of mensen al dan niet “zelfredzaam” worden bevonden, waardoor zij niet op een wachtlijst voor een Passantenhotel, danwel een verdiepende screening worden geplaatst.

Na toewijzing van trajecthouders komen mensen, in het beste geval, op een wachtlijst voor een voorziening. De gemiddelde wachttijd was voor de crisis al 1,5 jaar. Aangezien de door- en uitstroom momenteel vrijwel stil ligt, zullen deze -nu reeds onacceptabele- wachtlijsten tijdens de coronacrisis verder oplopen.

Daar komt de reële verwachting bij dat door de economische gevolgen van de coronacrisis een groot aantal mensen ook na deze periode “door het ijs zakt”. Bij de voedselbanken in Amsterdam neemt het aantal mensen dat gebruik maakt van deze voorzieningen momenteel al met zo’n 30 procent toe.

Het oplopen van de wachttijden heeft een zichzelf versterkend effect. Doordat problemen niet tijdig worden aangepakt (tijdens de wachttijd op een intakegesprek is er vrijwel geen ondersteuning, na toewijzing van een trajecthouder is deze minimaal) en de duur van dakloosheid toeneemt, worden de individuele problemen en bijbehorende hulpvragen groter, wat de wachttijdenproblematiek weer verder vergroot.

We merken ook dat met name zorgmijders -die dan eindelijk de stap naar hulp zetten- afhaken, omdat de wachtlijsten bij de GGD zo lang zijn en ze vaak niks horen. Zij verliezen hun moed en hoop en verdwijnen weer van de radar. Daarmee is de problematiek echter nog niet verdwenen.

We achten het noodzakelijk dat nu reeds plannen worden gemaakt hoe deze “crisis op crisis” moet worden aangepakt. Daarbij is het onder andere van belang dat er voldoende woningen komen, voldoende opvangmogelijkheden en voldoende ondersteuning, ook reeds in het begin van de keten.

---

¹ Crisis aan de onderkant van Amsterdam!, artikel in Spuit 11 van winter 2019/2020, blz. 4-8.
<https://www.mdhg.nl/spuit11winter2019-2020/>

4. Ontbreken stroompunten voor mobiele telefoons

Een belangrijk knelpunt in het dagelijks leven van veel daklozen is momenteel het ontbreken van voldoende stroompunten om mobiele telefoons op te laden. In de nachtopvang zijn er amper mogelijkheden voor om dit veilig te doen, de inloophuizen zijn slechts beperkt toegankelijk en andere mogelijkheden als de bibliotheek zijn gesloten. De mobiele telefoon is een belangrijk instrument voor daklozen om in contact te blijven met anderen, bereikbaar te zijn voor hulpverlening en om de verveling tegen te gaan.

We hebben ondertussen verschillende verhalen en technische verhandelingen gehoord over hoe stroom bij elektriciteitsmasten en -palen illegaal worden afgetapt. Dit schijnt een lastig en bovenal gevaarlijk procedé te zijn.

Ook het gebrek aan voldoende WIFI-mogelijkheden wordt door daklozen als obstakel genoemd.

5. Screeningsbalie

Reguliere screenings worden, vanwege gebrek aan capaciteit, momenteel niet uitgevoerd. De GGD-screeningsbalie kijkt enkel of er toegang verleend wordt tot één van de sporthallen. Omdat het gebruikelijke personeel zo veel mogelijk vanuit huis werkt, is er veel wisseling van de wacht. De screeningsbalie is hierdoor onderbezet en minder ervaren, waardoor daklozen onvoldoende worden voorgelicht en hen niet juist wordt verteld welke route zij moeten behandelen.

Voorbeelden

Deze week meldden zich, afzonderlijk van elkaar, twee jongemannen (28 en 31 jaar) die recent dakloos zijn geraakt (einde tijdelijke contracten) en, vanwege uitputting van het eigen netwerk en een beëindigde liefdesrelatie, noodgedwongen in de Calandhal verblijven. Naast de angst verder af te glijden wanneer zij te lang in deze omgeving moeten verblijven, ervaren beide mannen problemen met de aanvraag van een bijstandsuitkering en briefadres.

Dhr A (31 jaar) heeft zich 31 maart gemeld bij de Jan van Galenstraat en vertelt dat hij, zonder tekst en uitleg, tot in detail moest vertellen waar hij de komende zeven nachten verblijft. Omdat hij niet wist waar hij de komende nachten zou kunnen verblijven, kon hij dit niet opgeven. Hierdoor is de aanvraag niet doorgezet. Inmiddels verblijft hij in de Calandhal en zou het makkelijker aangetoond kunnen worden. Toen hij het formulier 'tijdelijk verblijf winteropvang' liet zien aan de medewerker van dienst bij de Calandhal wist deze persoon niet waar hij voor kwam. Hij heeft lang moeten aandringen het formulier te laten invullen. Vooralsnog heeft hij geen geld (want broodnood wordt niet verstrekt) en moet zich overal heen te voet verplaatsen (Calandlaan, Jan van Galenstraat, Jonas Daniel Meijerplein).

Dhr B (28 jaar) zit sinds twee dagen in de Calandhal. Hij meldde zich, zonder enige voorkennis, 7 mei bij de Jan van Galenstraat voor een screening, bijstand en briefadres. Hier kreeg hij van de GGD-medewerker te horen dat er geen reguliere screenings worden gedaan en stond binnen tien minuten weer buiten. Tijdens het gesprek heeft hij nog wel laten vallen dat hij ook een briefadres wil, waarop de medewerker enkel liet vallen dat hij daarvoor iemand anders moet spreken. Toen

meneer aansluitend bij de MDHG kwam, en we hebben nagebeld, blijkt dat er geen aanvraag bijstand (of briefadres) is gedaan. Omdat de gebruikelijke baliemedewerkers, met wie wij contact hebben opgenomen, vanuit huis werken, hebben ze dit niet kunnen voorkomen. Ook kon meneer op geen enkele andere manier formulieren krijgen (bv via de mail) waardoor hij de volgende ochtend opnieuw naar de Jan van Galenstraat moest lopen (want geen broodnodig voor tramkaartje en/of fiets) om de aanvraag alsnog te doen. Wel heeft de coördinator screeningsbalie contact gezocht met de medewerkers van dienst om meneer aan te kondigen. 's Avonds bij de Calandhal heeft meneer een formulier 'tijdelijk verblijf winteropvang' gevraagd bij de begeleiding aldaar. Dit werd aanvankelijk niet afgegeven omdat je daarvoor eerst een week in de hal dient te verblijven, maar is - na sterk aandringen- toch afgegeven.

6. Gebruiksruimtes voor mensen met een huis

Druggebruikers zonder (huidig) dakloosheidsproblematiek ondervinden problemen omdat zij tijdens de coronacrisis geen toegang meer hebben tot de gebruikersruimtes. Sommigen gebruiken liever niet in hun eigen huis (vanwege huisgenoten of andere principes) en kiezen er voor weer op straat te gebruiken. Daarbij riskeren zij boetes, overlast en gezondheidsproblemen. Voor veel gebruikers leidt het niet meer kunnen samen komen in gebruikersruimtes ook tot eenzaamheid. Er is hierdoor minder sociale controle.

MDHG

Ook tijdens de coronacrisis is de MDHG gewoon geopend. De vrije inloopuren zijn tijdelijk afgeschaft, maar op werkdagen tussen 10 en 16.30 uur is iedereen met een hulpvraag -mits de richtlijnen worden opgevolgd- welkom in ons kantoor aan het Jonas Daniël Meijerplein 30. Indien mogelijk, verzoeken we mensen contact met ons op te nemen via 020-6244775 of info@mdhg.nl. Daarnaast bezoekt de MDHG de noodopvanglocaties voor spreekuren en zoeken we druggebruikers en dak- en thuislozen op in plekken voor maatschappelijke opvang, parken etc.